

Piętnówka kapustnica (*Mamestra brassicae* Linnaeus, 1758.)

1. Systematyka:

Rząd – motyle (*Lepidoptera*)

Rodzina – sówkowate (*Noctuidae*)

Na plantacjach kapusty mogą wystąpić również inne piętnówki, m. in.: **piętnówka brukiewka** (*Mamestra oleracea* L.), której gąsienice są zielone lub brunatne z trzema białymi paskami na stronie grzbietowej i żółtymi paskami po bokach, **piętnówka chwastówka** (*Mamestra trifolii* Rott.) — gąsienice od jasnozielonych do rudych z ciemnymi pasami na grzbiecie i czerwono-brązowymi, białą obrzeżonymi paskami po bokach, **piętnówka rdestówka** (*Mamestra persicariae* L.) — gąsienice zielone, zielono-brązowe lub czerwono-brązowe, z żółtym pasem na grzbiecie.

2. Biologia i opis gatunku

Występują dwa pokolenia, oprócz rejonów północnych kraju, gdzie występuje tylko jedno pokolenie. Piętnówka kapustnica zimuje w stadium poczwarki w wierzchniej warstwie gleby.

W maju i czerwcu pojawiają się motyle pokolenia zimującego, a w lipcu i sierpniu pokolenia letniego. Samice składają jaja w złożach po 10-50 sztuk na dolnej stronie liści roślin uprawnych

i dziko rosnących z rodziny kapustowatych. Jedna samica może złożyć do 700 jaj. Pierwsze pokolenie wyrządza szkody w czerwcu i lipcu, a gąsienice drugiego pokolenia w sierpniu i we wrześniu.

Morfologia. Motyl jest szarobrunatny, na przednich skrzydłach posiada rysunek w kształcie litery „W”. Jajo jest szaro-fioletowe, półkoliste żeberkowane, średnicy około 0,5 mm. Gąsienica po wylęgnięciu jest jasnożółta, później jej kolor się zmienia na zielony, brunatny do prawie czarnego. Na stronie grzbietowej ma trzy jasnożółte pręgi i wzdłuż boków dwa żółtawe pasy. Głowę gąsienica ma zielonobrunatną. Osiąga długość do 50 mm. Poczwarka jest brązowa.

3. Opis uszkodzeń rośliny

Młode gąsienice żerują na spodniej stronie zewnętrznych liści kapusty wygryzając miękisz podobnie jak tantniś krzyżowiaczek. Starsze gąsienice rozchodzą się na sąsiednie rośliny i wygryzają okrągłe otwory, pozostawiając nienaruszone brzegi i nerwy liści. Następnie wgryzają się do główek kapusty żerując w ich wnętrzu i zanieczyszczając je

odchodami. Odchody są źródłem rozwoju wielu mikroorganizmów chorobotwórczych powodujących gnicie roślin.

Gąsienice piętnówki mogą uszkadzać kapustę we wszystkich fazach rozwojowych począwszy od fazy rozwiniętego pierwszego liścia właściwego (skala BBCH 1/10) do fazy dojrzałej (skala BBCH 4/49).

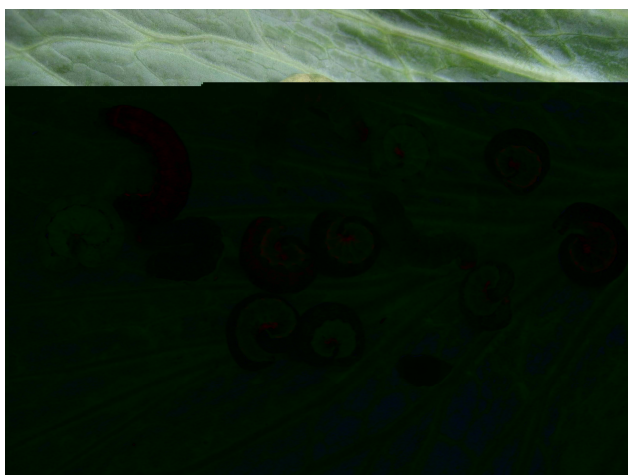
Pietnówka kapustnica – gąsienice

Pietnówka kapustnica – uszkodzenia główki kapusty

Piętnówka kapustnica – uszkodzenia liści

Piętnówka kapustnica - gąsienice

4. Metodyka wykonywania obserwacji

- Metoda obserwacji liczby gąsienic na roślinach

Obserwacje należy prowadzić we wszystkich fazach rozwojowych kapusty począwszy od fazy rozwiniętego pierwszego liścia właściwego (skala BBCH 1/10) do fazy gdy główki osiągają typową wielkość, kształt i twardość (skala BBCH 4/49). Obserwacje należy przeprowadzić lustrując w czterech równo oddalonych od siebie miejscach, po przekątnej pola

10 roślin i liczeniu ilości żerujących gąsienic. Pierwsze obserwacje należy wykonać w maju i czerwcu, następne: w sierpniu i wrześniu.

- Metoda obserwacji nalotu motyli na plantację

Od pierwszej dekady maja odławiać samce piętnówki kapustnicy przy pomocy pułapki feromonowej typu trójkątnego z podłogą lepową lub typu kubekowego z umieszczonym wewnątrz dyspenserem feromonowym w ilości 2 pułapki na hektar. Odłowu należy prowadzić do końca sierpnia.

5. Próg zagrożenia i terminy zabiegów

Progiem zagrożenia jest 4 - 5 gąsienic na 50 roślin. Zabiegi ochronne należy wykonać w okresie masowego wylęgania się gąsienic, przed ich wgryzieniem się do wnętrza główek kapusty. Zwalczanie gąsienic starszych stadiów rozwojowych powyżej L₃ jest nieskuteczne.

6. Ocena szkodliwości

Oceną szkodliwości gąsienic piętnówki kapustnicy należy przeprowadzić na odmianach wczesnych w czerwcu i lipcu, a na odmianach późnych w sierpniu i wrześniu. W tym celu przeprowadza się lustrację w czterech równo oddalonych od siebie miejscach, po przekątnej pola na 50 roślinach, licząc ilość uszkodzonych roślin z widocznymi odchodami. Na plantacjach powyżej 2 hektarów należy zwiększyć liczbę punktów o 2 na każdy następny hektar. Następnie należy określić stopień zagrożenia dla roślin wg następującej skali:

- słaby - do 5% uszkodzonych roślin,
- średni - do 10 % uszkodzonych roślin,
- silny - powyżej 10 % uszkodzonych roślin.